

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt XIII. Nihil esse causa cur magis querantur vim conscientis fieri in
causa religionis, quàm virtutum ceterarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

CAPVT XIII.

Nihil esse causa cur magis querantur vim conscientijs fieri in causa religionis, quam virtutum ceterarum.

QUID autem est quod in causa religionis peculiariter censes soli Deo conscientiam vniuscuiusque esse subiectam: & ideo, si quid imperetur vel prohibeatur ab homine, hinc potius conscientijs vim fieri quereris, quam in causa castitatis, quam iustitię, quam sobrietatis, quam aliarum virtutum? Harum enim legibus, non minùs populus quam rex subiectus est; sed vtrisque (vt verbis vestris vtar, cum de religione agitis) tum Regi, tum populo, ex æquo illarum obseruatio præcepta est: ex æquo etiam ambo vel vitam vel mortem æternam sperant & metuunt, si aut bene aut malè in illis versari fuerint. Quid de religione dicitis verbis istiusmodi, quod non de reliquis virtutibus ad similem modum queam dicere? Si ergo legibus Præceptorum, hominum requiratur pudicitia, sobrietas, æquitas, modestia: si contraria illis virtutibus scelerum puniantur, adulteria, ebrietates, rapinæ & iniustitię ceteræ: tu vim clamabis conscientijs fieri, quæ soli Deo subiectæ sint? non clamabat hoc diuus Chrysostomus nec dolendum, sed gratias Deo agendas esse concinabatur, quod metus Principum, torporem populi corripuisset, omnesque studiosiores effecisset. Quod enim (inquit) damnum factum est ex cura & sollicitudine ista? quod honestiores facti sumus, & mansuetiores? quod studiosiores & attentiores? quod ebrietas & meretricia canentem cantica videmus neminem? quod supplicationes continuæ & lachrymæ & precibus quod risus importunus, & turpia verba, & omnis lasciuia expulsa est, & mulierem modestam & liberam ciuitas nostra tota nunc imitatur? propter hæc doles quin gaudere propter hæc, & Deo gratias agere magis oportet,

Hom. 6. ad populum Antiochenum Quod vtilis est Principum met.

oportet, quòd tantam molliciem paucis diebus formido resoluere. Sic Chrysoſtomus, cùm aliqui tum etiam de Principum ſeueritate quererentur. Quid ergo? Qui lætus erat, gratiasque Deo agendas eſſe dicebat, quòd metu Principum laſciuia morum & intemperantia reſpreſſa fuerat, ſi eodem metu conciliabula hæreticorum fuiſſent diſſipata, ſi linguæ obligata, ſi hymni, ſi cantica eorũ conticuiffent, num putas doluiſſet quòd in religione vis facta fuiſſet cõſciẽtiis? Multo verò hinc magis quàm eſſet Principum metus vilis, illuſtraſſet. Nihil enim erat diuo Chryſoſtomo prius, vt ipſe declarat alibi, quàm vt blaſphemi punirentur, & caſtigarentur Deum contumelia afficientes, omninoque impij cohiberentur. quod quia factum non ſit Antiochiæ, populum vniuerſum torporis illius pœnas dediffe pronunciat. propterea alio quoque loco vult hæreticorum conciliabula diſſipari, ora obſtrui, libertatem loquendi concidi. Nihil agis ergo cùm Chryſoſtomum citas in illud Matthæi: Reddite quæ ſunt Cæſaris, Cæſari; & quæ ſunt Dei, Deo: qui ſic dicat: Numiſma Cæſaris aurum eſt, numiſma Dei homo. In ſolido Cæſar videtur, in hominibus autẽ Deus agnoſcitur. Ideo diuitias veſtras Cæſari date, Deo autem conſciẽtiæ veſtræ ſolam memoriam reſeruate. Nihil agis (inquam) tum quia Chryſoſtomi locus ille non eſt, cùm ſit ex Opere imperfecto in Matthæum, quod inter eruditos conſtat ſatis diuo illi Chryſoſtomo adſcribendum non eſſe: tum quia, cuiuſcunque omnino ſit auctoris, nihil veſtræ in religione libertati patrocinaſtur. Primùm quia innocẽtiæ generatim meminit. ſic enim legendum eſt: Deo autem conſciẽtiæ veſtræ innocẽtiã reſeruate. Innocẽtia verò non in ſola religionis virtute, ſed in ceteris quoque ſpectanda eſt virtutibus, contra quas ipſi nullam vultis perimitti libertatem. Deinde etiam ſi per homines quibus

Hom. 2 ad populum Antiochenum.

Hom. in Matthæum 13.

bb

bus

bus subijcitur, hoc est, per eorum monita, leges, promissiones, inhibitiones, comminationes, id plerumque fiat, ut innocenter vitam nostram transigamus: quis ignorat tamen, ipsam illam vitæ innocentiam non hominibus, sed Domino soli reddi, atque exhiberi, & offerri oportere? Sicut enim Paulus correptionibus præceptisque suis homines inducere conabatur, ut Deo, non sibi seruirent: ita Principum leges eorum tendunt, ut Dei nomen & doctrina non blasphemetur, sed ei veræ religionis atque innocentis vitæ deferatur obsequium, suamque illi, quam naturæ nostræ semel impressit, illibata imago reddatur. non superbiæ, quemadmodum subiungit ille quem citas, fastu tumida; non iracundiæ liuore marcida, non avaritiæ facibus succensa, non gulæ illecebris dedita, non hypocrisis duplicitate contecta, non luxuriæ sordibus attaminata, non elationis protensione leuis, non vinolentiæ tabe amens, non diffidio mutue charitatis extorris, non detractionis mordacitate pestifera, non multiloquij vanitate inanis. Vides quàm multa numeret, in quibus conscientiam requirit innocentiam, quæ Deo soli referretur? In quibus omnibus, si Deo soli, non vllis hominum legibus subijcitur, cernis ipse quàm multa sequantur absurda, quamque ex huiusmodi locis, vestræ religionis libertatem cudere frustra moliamini neque te is, quem annectis, Augustini locus adiuvatur qui sic habet: Cùm constemus ex anima & corpore, quàm diu in hac vita temporali sumus, etiam rebus temporalibus ad subsidium degendæ huius vitæ vivamus: oportet nos ex ea parte quæ ad hanc vitam pertinet, subditos esse potestatibus, id est, hominibus, res humanas cum aliquo honore administrantibus: et illa verò parte qua credimus Deo, & in regnum eius vocamur, non nos oportet subditos esse cuiquam homini, id ipsum in nobis euertere cupienti, quod Deus ad

Propos. 72 in
epistolam ad
Romanos.

ad vitam æternam donare dignatus est. Hæc namque Augustini tam aperta sunt, vt dissolutionem non requirant. Tamen si enim seculi Principibus subesse debemus ac parere, etiam in eo, cum opus est, in quo nobis eripiuntur ea quæ ad temporariam viuendi commoditatem pertinent; tamen nunquam obtemperare tam possumus, cum euertere conantur ea bona quæ Deus ad æternam vitam donare dignatus est. Cum enim audis, ait Chrysostomus, reddenda esse Cæsari quæ sua sunt; illa solùm dici non dubita, quæ pietati ac religioni nihil officiant. Nam quod fidei ac virtuti obest, non Cæsaris, sed diaboli tributum & vectigal est. At quæ sequuntur apud Augustinum eodem in loco, plus videri possint premere, quæ à te miror prætermissa. Addit enim continuò: Si quis ergo putat quoniam Christianus est, non sibi esse vectigal reddendum aut tributum, aut non esse exhibendum honorem debitum eis qui hæc curant potestatibus, in magno errore versatur. Item si quis putat se esse subdendum, vt etiam in suam fidem habere potestatem arbitretur eum qui temporalibus administrandis aliqua sublimitate præcellit, in maiorem errorem labitur. Verumtamen & hoc in aperto est, non habere Principes potestatem in fidem nostram, quam nec debent villo casu, nec possunt, etiam si quam maximè velint, nobis inuitis eripere: neque etiam qualem volunt, talem nobis ipsi faciunt, vel augendo, vel detrahendo, vel quoquo modo eam commutando. Quomodo sanè potestatem habent in temporalia, quæ & eripiunt inuitis, & rectè ac iure consentientibus imminuunt. Onera quoque vectigalium qualia quantaque volunt, suis subditis imponunt. Ceterum quia non habent potestatem in fidem Christianam, si propterea potes eos infidelitatem, id est, hæreses punire non posse, multum falleris. Quia nec in castitatem, nec in temperantiam, nec in iustitiam, nec

*Hom. 71. in
Matth.*

756 DE CHRISTIANA LIBERTATE
omnino in vllam virtutem potestatem habent Reges
ac Principes: quoniam & illas, vt ad vitam perueniatur
æternam, diuina benignitas largiri dignata est: &
tamen constat, eos scelera, quæ virtutibus memoratis
contraria sunt, posse punire: vt adulterium, quod est
pudicitia coniugali contrarium; vt homicidium, vt
rapinas, quæ iustitiæ aduersantur. Denique tamen
potestatem in ipsam fidem nullam habent, vt eam
possint cuiquam extorquere, aut pro arbitrio suo com-
mutare: tamen fidem Christianam, sicut eam inue-
niunt à Christo Domino conditam, & ab Ecclesia Dei
sibi traditam atque ministratam, & debent & possunt
sue potestatis, suarumq. legum seueritate propugnare.

CAPVT XV.

*Ex variis necessitatum generibus, quanam ea sit, qua
aduersetur credendi libertati.*

AT libera, inquis, fides est, nec potest libertas cõ
necessitate cõsistere, eademque in sede morari.
Quam libertatem dicis? illamne ex qua liberum pal-
sim arbitrium nominatur? sed hoc vos deleuistis de
natura mortalium, eamque doctrinam, quæ à nobis de
libero hominis arbitrio traditur, tanquam è Philoso-
phia gentilis haustam fontibus, repudiandam asseritis
Christiano. Cur ergo hanc credendi libertatem per
nos tolli querimini, quã ipsi doctrine professione sus-
tulistis? An libertatẽ intelligis Christianam? sed quid
magis Christianum, quàm ea necessitas quæ à nouis
reuocat, & ad meliora compellit? Nam si esset à Chri-
stianis instituta omnis omnino aliena compulsio; non
esset impletum, aut vnquam implendum in Christi Ec-
clesia, quod Euãgelica parabola præceptum seruis esse
significat, vt ad paratas nuptias, quoscunque in vijs &
sepibus inuenissent, introire compellerent. Necessita-
tes